

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

adresa: Partyzánská 7, 170 00 Praha 7

telefon: +420 266 753 421

e-mail: nrzpcr@nrzp.cz

www.nrzp.cz

Připomínky NRZP ČR k Národní strategii rozvoje sociálních služeb pro období 2014 – 2020

Zásadní obecné připomínky:

- 1) Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2014 - 2020 představuje rámcový dokument, který určuje směřování sociálních služeb v ČR na následující období. Proto příprava tohoto dokumentu by měla být zpracovávána ve spolupráci všech aktérů, kteří jsou součástí systému sociálních služeb. V preambule strategie se uvádí „Strategii zpracoval Odbor sociálních služeb a sociální práce MPSV ve spolupráci s pracovní skupinou k tomuto úkolu ustavenou a sdružující odborníky věnující se dlouhodobě sociálním službám nebo oblastí plánování sociálních služeb“. Z textu vůbec není zřejmé, kdo byli oni odborníci, kteří se na Strategii podíleli. Je však jisté, že na textu materiálu se žádným způsobem neúčastnili uživatelé sociálních služeb, což považuji za zásadní chybu.
- 2) Strategie vůbec neřeší poskytování neformálních sociálních služeb osobami blízkými. Vzhledem k tomu, že dnes jsou sociální služby poskytovány ze 70 % osobami blízkými, je Národní strategie prakticky bezcenná. Národní strategie rozvoje sociálních služeb musí obsahovat cíle a opatření zaměřená na podporu pečujících osob, způsob vzdělávání, jejich zastupitelnost v době nemoci či dovolené apod. Strategie se vůbec nezmiňuje například rozvoje sousedské pomoci v sociálních službách péče.
- 3) Z Národní strategie je zřejmé, že se zaměřuje pouze na institucionální péči. Stále více se ukazuje, že jsou podstatné rozdíly v poskytování sociálních služeb, pro osoby, které se ocitnou z různých důvodů ve složité sociální situaci. Je rozdíl v míře a způsobu intervence u osob ve vyloučených lokalitách, u osob drogově závislých, u osob se zdravotním postižením v aktivním věku nebo u seniorů se stařeckou demencí. U každé takové sociální situace musí být použity jiné nástroje pomoci. Národní strategie tyto rozdíly vůbec nereflektuje.
- 4) Na připomínkování Národní strategie je velmi krátký čas. Takový dokument, který přesahuje volební období, by měl být podroben veřejné diskusi. NRZP ČR dokonce nedostala tento materiál oficiálně k připomínkování, ačkoliv legislativní návrhy jsou z ministerstva NRZP ČR standardně poskytovány k vyjádření.

Zásadní konkrétní připomínky:

- 1) Koncepční východiska pro oblast sociálních služeb – v textu se uvádí – „Strategie vychází z premisy, že sociální služby mají respektovat individuálně odlišné potřeby lidí nacházejících se v nepříznivé sociální situaci a reagovat na ně. Adresné zaměření právě na potřeby konkrétních jedinců přispívá k celkové efektivitě systému sociálních služeb (finance jsou vynakládány na adekvátně zjištěné a průběžně vyhodnocované potřeby)“. **Následný text celé Strategie vůbec nerespektuje tuto premisu.**
- 2) Koncepční východiska pro oblast sociálních služeb – v textu se uvádí – „V následující části předkládáme dvě základní východiska, která považujeme za dvě paradigmaty budoucího rozvoje sociálních služeb:
 - financování sociálních služeb na základě skutečných potřeb,
 - role zadavatele sociálních služeb (kdo objednává, ten platí)“. **Už z těchto dvou základních východisek je zřejmé, že Národní strategie vůbec neuvažuje o roli uživatele v systému sociálních služeb.**
- 3) Analytická část – shrnutí – písm. c) „Střednědobé plány rozvoje sociálních služeb krajů jsou často rozdílně zpracované. Nedostatečné bývá propojení strategické a finanční části plánů (případně chybějící finanční část). Plány by měly sloužit jako nástroje pro řízení sítě sociálních služeb (a měly by stanovovat principy koncipování a fungování sítě služeb), řídicí subjekt (kraj, obec) by měl být zodpovědný za zajištění potřebných služeb ve svém území“. **To je jeden z argumentů, že převod kompetencí financování sociálních služeb do přímé působnosti krajů povede ke čtrnácti nekompatibilních systémů poskytování sociálních služeb. Obdobně lze posuzovat i písm. d) a písm. e) – Závěrů analýz.**
- 4) Analytická část – shrnutí – písm. f) „Poskytovatelé by měli důsledněji vyžadovat od uživatelů finanční plnění za poskytnutou službu (nespoléhat v takové míře na dotace)“. **Není zřejmé, co se touto větou míní. Výši úhrady stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb. Poskytovatelé převážně využívají horní hranice plateb.**
- 5) Strategické oblasti rozvoje sociálních služeb ČR do roku 2020 – obecný cíl: **Není ani v náznaku uvedeno jakým způsobem se má dosáhnout zefektivnění systému sociálních služeb a nastavení jejich transparentního financování.**
- 6) Cíl 1.2 a opatření 1.2.1. – **ačkoliv se jedná o potřeby uživatelů sociálních služeb, nejsou uvedeni jako spolupracující osoby při řešení tohoto cíle. Takový postup je v rozporu s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením.**
- 7) Cíl 2.2 a opatření 2.2.1. – **při rozšiřování procesů deinstitucionalizace a snižování počtu osob v ústavních zařízeních není vůbec uvedena podpora neformální péče a vytváření podmínek pro zlepšení situace osob, které poskytují neformální péče. Podpora neformální péče může zároveň vést ke snižování nezaměstnanosti. Obce mohou koordinovat neformální péči v rámci poskytování jednotlivých úkonů péče pro osoby, které žijí ve svých bytech a nemají osoby blízké k zajištění péče. Obdobný model je v současné době realizován v Rakousku.**

- 8) Cíl 5.1 a opatření 5.1.1. – zavedení majetkového a příjmového testování dávky k vyrovnání znevýhodnění konkrétního klienta je poněkud nesrozumitelné. Taková dávka neexistuje. Pokud je tím míněn příspěvek na péči, je takové opatření zcela nepřijatelné. Příspěvek na péči je určen na nákup sociálních služeb a není možné jeho přiznání limitovat příjmem. Takový příspěvek by ztratil svůj smysl. Ti klienti, kteří by s pomocí asistenta mohli pracovat, by byli potrestáni za svojí aktivitu a ztratili by nárok na příspěvek. Tento model je zaveden pouze na Slovensku a je všemožně obcházen. Velmi podlamuje aktivitu OZP.
- 9) Oblast financování, Cíl 5.2., Cíl 5.3. a k tomu příslušná opatření – oblast financování nezahrnuje žádné systémové změny. Vzhledem k tomu, že Národní strategie přesahuje jedno volební období, je nezbytné provést analýzy možnosti jiného způsobu financování sociálních služeb. Jednotlivé cíle ani jednotlivá opatření nic takového nezahrnují. Neustále se počítá se systémem dotací a je v zásadě jedno, zda tyto dotace budou poskytovány z úrovně státu či kraje. Dotační systém významně omezuje poskytovatele sociálních služeb. Poskytování dotací na delší období neřeší základní negativum dotací, a to je závislost na rozhodnutí orgánů veřejné moci, které může být ovlivněno různými pohnutkami. I když se podaří u dotačního řízení vyřešit rozpor s evropskou legislativou, tato závislost zůstane. Považuji za zásadní pochybení, že Národní strategie neobsahuje také projekt na možnost zavedení pojištění na sociální služby nebo jejich financování plně prostřednictvím klienta.

Závěr:

Doporučujeme, aby byla Národní strategie přepracována, a to za účasti uživatelů sociálních služeb. Národní plán by měl více naznačovat směřování tvůrců strategie a měl by se především snažit s propojením systému sociálních služeb s ostatními sociálními politikami, ale také například se zdravotní péčí. Je potřeba se také zamyslet nad možností nabídky rozdílných služeb pro různé cílové skupiny, a to i s rozdílným systémem finančních transferů.

V Praze 28. srpna 2014

Zpracoval: Mgr. Václav Krása
Předseda NRZP ČR

